

Statens statistiske Bureau.

Kjøbenhavn, den 4de Februar 1899.

I Anledning af Ministeriets ærede Skrivelse af 30te f. M., i hvilken der udbedes Oplysning om det Omfang, hvori de nuværende Mestere i Haandværksfagene kunne antages at have aflagt Svendeprove, skal jeg tillade mig at ytre følgende:

Noget positivt Materiale til Spørgsmaalets Besvarelse foreligger som bekendt ikke. En Art Skøn over Forholdet kan imidlertid opnaas ad indirekte Vej. Ifølge Haandværks- og Industritællingen af 25de Maj 1897 udgjorde nemlig paa nævnte Tid Antallet af Mestere i Danmark i de Fag, i hvilke der toges Svendeprove, ca. 50,000, hvoraf ca. 23,000 Arbejdsgivere (med Lærlinge eller Svende). Da man nu maa gaa ud fra, at den allerstørste Del af disse Mestere, hvis de overhovedet have gjort Svendeprove, maa have aflagt denne i Tidsrummet 1860—90, og da Gennemsnittallet af Svendeprover i anden Halvdel af Tjærerne, i hvilken Periode Tallet var i Tilvækst og vistnok større end i de foregaaende Decennier, ikke kan sættes højere end gennemsnitlig ca. 1,000 aarlig, saa er det klart, at Antallet af Svendeprover i 1860—90 i alt maa ansættes til betydelig under 30,000. Men ser man hen til, at en stor Del af dette Antal er afaaet ved Døden, udbandret eller har forladt Professionen inden 1897, og en anden Del er forbleven i Svendestillingen, saa er det saa langt fra, at de 50,000 nuværende Mestere for største Delen kunne have aflagt Svendeprove, at der endog maa være en ikke ringe Part af de 23,000 Arbejdsgivere, der ere uden Svendeprove.

Vil man imidlertid til dette Skøn over Nutiden følge et Skøn om Fremtiden, stiller Forholdet sig væsentlig anderledes, særlig naar man kun tager Hensyn til Arbejdsgiverne. Hvad man jo fornemmelig er betænkelig ved under de nu bestaaende Forhold, er, at Arbejdsgivere, der skulle opdrage Lærlinge, selv ere uden faglig Prøve, og Hovedinteressen knytter sig derfor til disse. Naar der i 1897 var 23,000 Arbejdsgivere, og naar man anstatter den Alder, i hvilken man bliver Arbejdsgiver, til ca. 30 Aar, vil Antallet af Personer, der aarlig blive Arbejdsgivere i Haandværksfagene, kunne anslaaes til ca. 850. Dette Tal vil ikke forandres væsentlig, om man vælger et Aldersaar noget før eller noget efter det 30te, og i hvert Fald er de 850 et Maksimumstal. Tænke vi os nu, at dette Tal forøges i samme Forhold som Følkemængden — og en større Forøgelse af Haandværksmestrenes Antal kan der ikke vel være Tale om — saa vil der om en halv Snes Aar blive aarlig ca. 900 ny Arbejdsgivere. I 1897 var imidlertid Antallet af dem, der aflagde Svendeprove, over 2,000 (nemlig 1589 for de officielle Kommissioner og mindst 453 for Lav og andre faglige Mesterorganisationer), og dette Tal vil om en halv Snes Aar, naar Alderen til at blive Mester er naaet, ved Dødsfald m. m. være gaaet ned til ca. 1,800. Til den Tid have vi altsaa 1,800 Personer, der have taget Svendeprove, og hvis den ene Halvdel af disse i Mellemtiden har forladt Professionen eller er forblevet Svende eller er blevet Mestere, men ikke Arbejdsgivere, saa vil jo den anden Halvdel være tilstrækkelig til Forsyning af det hele Antal ny Arbejdsgivere. Gaar man dernæst ud over en Fremtid af en halv Snes Aar, er der Sandynlighed for, at der ved 30 Aars Alderen vil forefindes et stedse større Antal Personer, der have aflagt Svendeprove, og dermed et stedse ringere Antal ny Arbejdsgivere uden Svendeprove. Selve Antallet af Svendeprover er nemlig Aar for Aar i betydelig Tilvækst. Det nævnedes nylig, at der i 1897 foruden mindst 453 Prøver for Lav m. v. var aflagt 1,589 Prøver for de officielle Kommissioner; til sidstnævnte Tal svarede i 1894 1,130, i 1891 968, i 1888 966 og i 1885 753. Tallet er altsaa i 12 Aar mere end fordoblet.